

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ**

**УКРАЇНСЬКИЙ МОВНО-ЛІТЕРАТУРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
ІМЕНІ Г.Ф. КВІТКИ-ОСНОВ'ЯНЕНКА**

ФІЛОЛОГІЯ ХХІ СТОЛІТТЯ

**Збірник наукових праць
студентства й наукової молоді**

(за матеріалами X Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентства й наукової молоді,
Харків, 29 квітня 2020 року)

УДК: 881 + 883 + 882 + 882 + 808
Ф 56

Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди (протокол № 4 від 15.06.2020 року)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Голобородько Костянтин Юрійович – доктор філологічних наук, професор, декан українського мовно-літературного факультету імені Г.Ф. Квітки-Основ'яненка

Олексенко Олена Андріївна – кандидат філологічних наук, професор, завідувач кафедри української мови

Маленко Олена Олегівна – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри українознавства та лінгводидактики

Мельників Ростислав Володимирович – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української літератури та журналістики імені професора Леоніда Ушкалова

Лебеденко Юлія Миколаївна – кандидат філологічних наук, доцент, координатор з наукової роботи українського мовно-літературного факультету імені Г.Ф. Квітки-Основ'яненка

Сергієнко Катерина – голова студентського наукового товариства українського мовно-літературного факультету імені Г.Ф. Квітки-Основ'яненка

Автори публікацій несуть відповідальність за достовірність фактичних даних, чіткість викладу тексту, цитування, а також мовно-стилістичний рівень написання матеріалів.

Філологія ХХІ століття [Електронне видання] : Збірник наукових праць студентства й наукової молоді, Харків, 29 квітня 2020 р. / Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди ; [редкол.: К. Ю. Голобородько (голов. ред) та ін.]. – Харків, 2020. – 116 с.

©Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С. Сковороди, 2020
©Автори публікацій, 2020

Тіщенко Аліна Дмитрівна <i>Емансипація жінки у новелі О. Кобилянської «Меланхолійний вальс»: лексико-граматичний аспект.....</i>	73
Trofymchuk Tetiana Oleksandrivna <i>The Research Of Semantic Fields Of Ukrainian And English Slangs.....</i>	76
Чашка Яна Петрівна <i>Транспозиційні особливості форм дієслівного способу.....</i>	81
Чернецова Тетяна Сергіївна <i>Односкладні речення як ознака ідіостилю Володимира Лиса в романі «Століття Якова».....</i>	84
Шершій Інна Олександрівна <i>Індивідуально-авторські новотвори у творчості Григора Михайловича Тютюнника.....</i>	86
Шевченко Юлія Дмитрівна <i>Авторська інтерпретація етноконцепту «Калина» в повісті О. Забужко «Казка про калинову сопілку».....</i>	88
Штефан Анна В'ячеславівна <i>Відтворення південно-західного мовного колориту в романі Марії Матіос «Солодка Даруся».....</i>	89
Яковлева Тетяна Володимирівна <i>Іменники з семантикою збірності в мовознавчій парадигмі.....</i>	91

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СУЧАСНОГО ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА

Бабець Богдан Костянтинович <i>Модель ідеального суспільства у творах В. Винниченка «Сонячна машина» та Ол. Гакслі «Прекрасний новий світ».....</i>	95
Верман Максим Олександрович <i>Художній світ у романі Олесь Бердника «Зоряний корсар».....</i>	97
Демиденко Ксенія Валеріївна <i>Детектив як жанр масової літератури.....</i>	101

університет імені В. Н. Каразіна, 2011. – С. 208-217. **2. Гаврилюк Н.** Індивідуально-авторські новотвори в поетичному мовленні Б-І. Антонича та І. Калинця / Н. Гаврилюк, О. Федорчук // Лінгвостилістичні студії: наук. журн. / Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, Ін-т філології та журналістики; [редкол. : С. К. Богдан (голов. ред.) та ін.]. - Луцьк: Східноєвроп. нац. ун-т, 2015. – Вип. 2. – С. 16-23. **3. Калашник В.С.** Студії з історії українського мовознавства та лінгвопоетики: збірник наукових праць.– Харків: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2016. – С. 79-86. **4. Тютюнник Г. М.** Вибрані твори: Оповідання. Повісті. / Передм. Б. Олійника. – К.: Дніпро, 1981. – 607 с.

Шевченко Юлія Дмитрівна
Харків, ХНПУ імені Г.С. Сковороди
Наук. кер.: к. філол. н., проф. О.О. Маленко

АВТОРСЬКА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ЕТНОКОНЦЕПТУ «КАЛИНА» В ПОВІСТІ О. ЗАБУЖКО «КАЗКА ПРО КАЛИНОВУ СОПЛКУ»

«Казка про калинову соплку» О. Забужко — це твір, в основі якого лежить українська народна казка «Калинова соплка». Трансформуючи деякі сюжетні колізії цієї казки, письменниця залишає її етнографічність у відтворенні світогляду героїв, їхніх поведінкових та мовно-комунікативних характеристик. Це дає можливість досліджувати поданий текст у вимірі лінгвокультурології, цілком молодій галузі мовознавчої науки, яка вивчає й описує фрагменти концептуальної картини конкретних етносів як носіїв колективної свідомості та культури. На сьогодні це продуктивна дослідницька площина, що зумовлює актуальність нашої роботи, покликаної проаналізувати функцію українського етноконцепту «калина» у творенні лінгвокультурного простору повісті.

«Лінгвокультурологія – це наука, що виникла на перетині лінгвістики та культурології, і яка досліджує вияви культури народу, відображені та закріплені в мові» [4: 8]. В україністиці теоретико-практичні питання лінгвокультурології розроблені такими науковцями, як В. Жайворонок, С. Єрмоленко, В. Кононенко, О. Левченко, Л. Савченко, О. Тищенко та ін.

Одним зі стрижневих термінів лінгвокультурології є концепт. Цей термін має чимало дефініцій, однак ми зупинимо свою увагу на визначенні В. Кузнецова: «Концептом є загальний ментальний зміст<...>, те, що називають також смислом» [3; 21]. Серед багатьох різновидів концептів виділяють також етноконцепт як «узагальнену одиницю ментальних ресурсів певної етнокультури» [2], яка, відповідно, відображає й узагальнює світосприйняття людей, що належать до окремої нації.

У межах української художньої етносвідомості смислової значущості набув етноконцепт «калина», наділений символічною семантикою, що може бути відповідно декодованою представниками української лінгвокультури.

Калині здавна український народ надає великого значення. Вона є символом України, долі, чистоти й незайманості, переходу з одного етапу життя в інший, з одного світу в інший. Оксана Забужко опосередковано перенесла цю символіку на сюжет твору, надавши калині «чарівних властивостей все чути, бачити, думати й говорити» [1: 271]. Окрім того, калина виросла на місці, де старша сестра, Ганна, покинула вбиту нею молодшу сестру, Оленку, як уособлення невинної дівчини, чия душа знайшла можливість повідомити з того світу про вчинену кривду. Саме це дозволяє калині бути тією силою, що викриває скоєний злочин, вивищуючи силу добра над злом.

Тож, етноконцепт «калина» набуває в повісті О. Забужко містичного, навіть магічного смислового навантаження. Спираючись на українські народні вірування та символіку, авторка вводить цей концепт у площину етноментального буття з його світоглядними пріоритетами й духовними цінностями.

Література

1. **Жайворонок В. В.** Знаки української етнокультури: словник-довідник. Київ: Довіра, 2006. 703 с.
2. **Клевцова В. М.** Некоторые вопросы теоретической градации концептов URL: https://www.elibrary.ru/download/elibrary_21037491_10146615.pdf.
3. **Кузнецов В. Г.** Герменевтика и гуманитарное познание. М., 1991.
4. **Маслова В. А.** Введение в лингвокультурологию. М., 1997.

*Штефан Анна В'ячеславівна
Харків, ХНПУ імені Г.С. Сковороди
Наук. кер.: к. філол. н., доц. С.О. Марцин*

ВІДТВОРЕННЯ ПІВДЕННО-ЗАХІДНОГО МОВНОГО КОЛОРИТУ В РОМАНІ МАРІЇ МАТІОС «СОЛОДКА ДАРУСЯ»

Використання діалектної лексики все частіше простежується в художніх творах і є актуальним питанням лінгвістики на сучасному етапі розвитку мови. Доцільність і необхідність вживлення діалектизмів у мову художнього твору залишається дискусійним питанням сучасного мовознавства, тому актуальність теми є очевидною.

В українському мовознавстві вивченню діалектології свої праці присвячували багато науковців, зокрема Й.О. Дзендзелівський, С.П. Бевзенко, П. Ю. Гриценко, Ф.Т. Жилко, Б.В. Кобилянський, але праць, присвячених стилістичній функції діалектизмів у творах українських сучасних письменників, дуже мало, що підтверджує актуальність обраної теми.

Усе більше з'являється художніх творів, автори яких повною мірою послуговуються багатством діалектної лексики, і роман буковинської письменниці Марії Матіос є одним із таких.